

הקונצרט הרביעי במסגרת

סדרת הקונצרטים האוניברסיטאית תשפ"ב (2021/22)

יום א', 13 במרץ 2022, בשעה 14:15, באודיטוריום מוזיאון הכט

אנסמבל Hortus Musicus

גשר בין תקופות

יצירות מאת מלחינים עכשוויים מישראל ואסטוניה, ומוזיקה עתיקה

חברי האנסמבל:

אנדרס מוסטון (כינור, מנהל אמנותי) Andres Mustonen
יאניקה קוסיק (סופרן) Jaanika Kuusik
אנטו אוניס (טנור, כלי הקשה) Anto Õnnis
טוניס קאומן (בריטון, כלי הקשה) Tõnis Kaumann
ריהו רידבק (בס, כלי הקשה) Riho Ridbeck
אולב אינומא (אבובים, חליליות, דודוק) Olev Ainomäe
טוניס קורמה (חליליות וכלי נשיפה) Tõnis Kuurme
ולטר יורגנסון (טרומבונים) Valter Jürgenson
אימרה אנמה (ויולה דה גמבה) Imre Eenma
טאבו רמל (קונטרבס) Taavo Remmel
איבו סילמה (צ'מבלו, עוגב) Ivo Sillamaa

התכנית:

ארוו פרט (נ. 1935, Arvo Pärt)
Kindliche Ergebung (1977)
טקסט: תהילים פרק קל"א

ארוו פרט
Trivium (1976) לעוגב סולו

טוניס קאומן (נ. 1971, Tõnis Kaumann)
In Paradisum deducant te Angeli (2019)
טקסט: מזמור נוצרי בלטינית

ז'סקן דה פרה (1450-1521, Josquin des Prez)
Ave Maria... virgo serena
טקסט: מזמור נוצרי בלטינית

וולנטין סילבסטרוב (נ. 1937, Valentin Silvestrov)
Ikona (2004)

טונו קורביץ (נ. 1969, Tõnu Kõrvits)
Tuul, taevaste tuul (Wind, wind of heavens)
טקסט: וייו לואיק (Viivi Luik)

איתן שטיינברג (נ. 1955)
א שפליטער פון אין-סוף ("רסיס של אין-סוף", 2021)
טקסט: אברהם סוצקבר (1913-2005) מתוך אסופת שיריו "וואלדיקס", בידיש
בכורה ישראלית (בכורה עולמית התקיימה בפברואר באסטוניה)

ארוו פרט
Trivium II לעוגב סולו

הלנה טולבה (נ. 1972, Helena Tulve)
Ole tervitad, Maarja / Ave Maria (2015)
טקסט: המזמור הנוצרי "Ave Maria", באסטונית

יוסף ברדנשוילי (נ. 1948)
תפילה, מתוך האופרה "הדיבוק", 2020
טקסט: מתוך שיר השירים, שיר השירים רבה, ספר תהילים וספר משלי.

טוניס קאומן
סטאבט מאטר (2011)
טקסט: מתוך המזמור הנוצרי בלטינית "Stabat Mater"

ארוו פרט
Trivium III לעוגב סולו

ארוו פרט
Da pacem Domine (2004)
טקסט: תהילים פרק ע"ב

אנסמבל Hortus Musicus

אנסמבל "הורטוס מוזיקוס" ("הגן המוזיקלי") ביצע את הקונצרט הראשון שלו בשנת 1972, ולכן נחשב לאנסמבל הוותיק ביותר בתחומו במזרח אירופה ואחד האנסמבלים המוסיקליים הבודדים בעולם הפועלים ברציפות לאורך זמן כה ארוך. האנסמבל הוקם על ידי אנדרס מוסטון עוד בהיותו תלמיד לכינור בקונסרבטוריון הממלכתי של טאלין. השנה, 2022, האנסמבל חוגג את יובל החמישים שלו, כאשר חמישה מוזיקאים מתוך ההרכב המקורי עדיין חברים בו.

האנסמבל מאופיין בגישה יצירתית נטולת-קלישאות כלפי מוזיקה עתיקה – מוזיקה שאמנם רחוקה מאתנו בזמן, אך לא בתכנים. האנסמבל מעולם לא התנגד לסגנון הביצוע ה'אותנטי' או ה'היסטורי', אך גם לא שאף לביצוע מסוג זה. הקונצרטים וההקלטות של האנסמבל נשמעים רעננים, ברורים ועוצמתיים, ומוגשים כמוזיקה חיה המיועדת לימינו-אנו.

במשך 50 שנות פעילותו, חברי אנסמבל "הורטוס מוזיקוס" חקרו וביצעו מוזיקה אירופית מהמאה ה-8 ועד המאה ה-21: מזמורים גרגוריאניים, דרמות ליטורגיות מימי הביניים, מוטטים, יצירות מהאסכולה הפרנקו-פלמית, יצירות של המאסטרס האיטלקיים מהמאה ה-14, יצירות פוליפוניות מהמאה ה-16, שאנסונים צרפתיים עתיקים, מדריגלים איטלקיים, ריקודים רנסנסיים מכל רחבי אירופה, סונטות מוקדמות ויצירות דתיות רחבות-היקף מהמאות ה-17 וה-18. כל זאת לצד יצירות של מלחינים מהמאה ה-20 וה-21, שלעתים קרובות הולחנו במיוחד עבור הורטוס מוזיקוס. מופעי האנסמבל חוצים גבולות, תקופות וז'אנרים: מלבד מוזיקה קלאסית מוקדמת, רפרטואר האנסמבל כולל מוזיקה מודרנית, ג'אז, ומוזיקה מסורתית של תרבויות שונות, כמו למשל מוזיקה הודית, פיוטים בעברית, מוזיקה ארמנית ומוזיקה ערבית.

האנסמבל הקליט 25 אלבומים והופיע בפסטיבלים החשובים בעולם, ביניהם פסטיבל אוטרכט, פסטיבל הבארוק מלמו, פסטיבל הבארוק לופטהנזה בלונדון, פסטיבל המוזיקה העתיקה בגלאזגו, פסטיבל לוקנהאוס באוסטריה, פסטיבל מוצרט בחמניץ ובקונצרטים בכל רחבי העולם. בישראל, האנסמבל הופיע לראשונה

בשנת 1988, בפסטיבל המוזיקה יפו. מאז, האנסמבל ביצע בארץ קונצרטים רבים, השתתף בפסטיבל המוזיקה הקאמרית באילת, בפסטיבל ישראל, וכמובן באירועי "מוסטון-פסט" ברחבי הארץ. "מוסטון-פסט" הוא פסטיבל שנתי שייסד אנדרס מוסטון בשנת 2014 ומתקיים מידי שנה בהשתתפות מוזיקאים מאסטוניה ומישראל. גם הקונצרט היום מבוצע במסגרתו.

המנהל המוזיקלי, אנדרס מוסטון

אנדרס מוסטון הוא יליד טאלין, אסטוניה. בשנת 1972 סיים את בית הספר הגבוה למוזיקה בטאלין וחמש שנים לאחר מכן סיים את לימודיו בקונסרבטוריון הממלכתי של טאלין. השתלם באוסטריה ובהולנד וזכה להכרה הן באסטוניה והן מחוצה לה. במהלך הקריירה שלו כמנצח הופיע עם תזמורות רבות, ביניהן הסינפוניטה הקאמרית של ריגה, התזמורת הסימפונית הממלכתית של רוסיה, תזמורת צ'ייקובסקי של רדיו מוסקבה והתזמורת הפילהרמונית של מוסקבה. ניצח גם על התזמורת הפילהרמונית של סנט פטרבורג, עבד בשיתוף פעולה עם תזמורות פילהרמוניות בליטא ולטביה, הופיע עם תזמורת רדיו פינלנד ועם מקהלות רבות בגרמניה, שוודיה והולנד. באסטוניה ניצח על התזמורת הסימפונית הלאומית של אסטוניה ועל התזמורת הקאמרית של טאלין. אנדרס מוסטון עשה לו שם בניצוח על יצירות מאת באך, מוצרט, ברוקנר, מנואל קרדוסו, שוסטקוביץ', טלמן, שיץ, סופיה גוביידולינה ואחרים. סקרנותו עוררה אותו לחיפוש מקורות השראה למוזיקה חדשה – במוזיקה ליטורגית עתיקה, ובשנת 1972 הוא ייסד את "הורטוס מוזיקוס". כיום זהו ההרכב הוותיק ביותר למוזיקה עתיקה הפעיל באירופה, ומאז הקמתו אנדרס מוסטון מכהן בו כמנהל מוזיקלי, כנר ומנצח. מוסטון ייסד גם את התזמורת האקדמית של הורטוס מוזיקוס, שהקליטה אלבומים בחברות תקליטים שונות. מאז 2011 הוא מרבה להופיע בישראל, ובין השאר ניצח על הסימפונית הישראלית ראשון לציון, על הקאמרטה הישראלית ירושלים ועל התזמורת הסימפונית ירושלים.

הטקסט ביצירתו של איתן שטיינברג, "רסיס של אין-סוף"
מאת אברהם סוצקבר, מתוך קובץ שיריו "וואלדיקס"

השיר נכתב במקור ביידיש, וכך הוא מבוצע ביצירה

תרגום לעברית מאת בני מר

אלץ איז ווערדיק פאר מיין אויגס געוואגל

אלץ איז חשוב, טייער פאר מיין סטראף:

גראַזן, ביימער, ערד, אַ קוואַל, אַ לאַגל

און די ווייטע פאַרביקייט פון שלאָף.

און אין אלץ באַגעגן איך אַ שפּליטער

פון אין-סוף.

כ'זע מיין לייב אין וייס פון דער בעריאַזע,

כ'פיל מיין בלוט אין בליונג פון אַ רויז,

און אויס דער נאַטורס מעטאַמאָרפּאַזע

וועב איך פון דערקענטעניש אַ הויז.

און אין אלץ אַנטפלעקט זיך מיין געביטער

טיף און גרויס.

פּראָסטע שטויבן ריידין פון פאַרגיבשאַפט,

שטילער טוי – פון לייכטנדיקן גנאָד.

עפל זאָגן אָן פון קלוגער ליבשאַפט

צו דעם וויסן, אַפּגעשיידטן סאָד.

און ס'איז יעדע רגע אָן אַ הימען –

מיר אַ שאַד.

אלץ, וואָס ווערט פון מיר דערפילט, איז מייניק.

ווי נאָר ס'גרייכט מיין ואָרט, בין איך פאַראַן.

ווי אַ קוואַל אין מידבר שלאָגט דער תענוג

און ער לאַקט מיין לעבנס קאַראַוואַן.

און אין אלץ, אין אלץ איז דאָ דער סימן

פון מיין שפּאַן.

הכל חשוב לעין, יש ענין,

הכל יקר לשיר, דמותו טמונה

בעשב, ארץ, עץ ומעין –

בצבע הרחוק של השנה.

את נתי האינוסוף אני פוגש

בכל פנה.

גופי נראה בלבן הלבנה.

דמי מוחש בורד בפריחה,

ומן הטבע, קשהוא משתנה,

אטנה לי בית – זו ההוכחה

להתגלות סביבי

בכל כחה.

כל בדל אבק אומר לי מחילה,

כל טל שקט לוחש בחסד קל.

תפוח שח באהבה צלולה

לפרדסו הצח והמתסכל:

כל רגע בלי המנון הוא

רגע מקלקל.

הכל, כל מה שחשתי, הוא שלי.

בכל מגע-דברי אני נמצא.

פנה מדבר הענג בו מפליא,

מושך בי את חיי במרוצה,

ואת הכל, הכל, טביעת רגלי

חוצה.

הטקסט ביצירתו של יוסף ברדנשוילי, "תפילה":

חלק ראשון:

דודי צח ואדום, דגול מרובה. ראשו, כתם פז; קנצותיו, תלתלים, שחרות, כעורב. עיניו, פיונים על אפיקי מים; רחצות, בחלב ישבות, על מלאת. לחיו כערוגת הבשם, מגדלות מרקחים; שפתותיו, שושנים נטפות, מור עבר. אחת היא, יונתי תמתי. אחת היא לאמה, ברה היא לילדתה; ראוה בנות ונאשרוה, מלכות ופילגשים ונהללוה. מי זאת הנשקפה, כמו שחר: יפה כלבנה, ברה כחמה אימה, כנגלות. חכו ממתקים, וכלו מחמדים; זה דודי וזה רעי, בנות ירושלים. [מתוך שיר השירים, פרקים ה', ו']

חלק שני:

חגני אלהים כחסדך; כרב רחמיה, מחה פשעי. הרב, כבסני מעוני; ומחטאתי טהרני. כי-פשעי, אני אדע; ומחטאתי נגדי תמיד. לך לבדך, חטאתי, והרע בעיניך, עשיתי: למען, תצדק בדברך, תזכה בשפטך. הן בעוון חוללתי; ובחטא, יחמנני אמי. הן אמת, חפצת בטחות; ובסתם, חכמה תודיעני. תחטאני באזוב ואטהר; תכבסני, ומשלג אלבין. תשמיעני, ששון ושמחה; תגלנה, עצמות דכיתי. הסתר פניך, מחטאי; וכל עונתי מחה. לב טהור, ברא לי אלהים; ורוח נכון, חדש בקרבי. אל תשליכני מלפניך; ורוח קדשך, אל תקח ממני. השיבה לי, ששון ישעך; ורוח נדיבה תסמכני. [מתוך ספר תהילים, פרק נ"א]

חלק שלישי:

מה דורך מדוד היפה בנשים מה דורך מדוד שפכה השבעתנו: דודי צח ואדום דגול מרובה: אמות העולם אומרים לישראל, מה דורך מדוד, מה אלוה הוא מאלוהות, מה פטרון הוא מפטרוניו. ישראל אומרים להם, דודי צח ואדום צח לי בעולם הבא, ואדום לי בעולם הזה. צח לי בשבת, ואדום לי כל ימי השבת. צח לי בראש השנה, ואדום לי כל ימות השנה. [מתוך שיר השירים רבה]

אשת חיל, מי ימצא; ורחק מפנינים מקרה. בטח בה, לב בעלה; ושלל, לא יחסר. גמלתהו טוב ולא רע, כל ימי חייה. [מתוך ספר משלי, פרק ל"א]

- משך הקונצרט כשעה ורבע -

הקונצרט הבא ב"סדרת הקונצרטים האוניברסיטאית":

יום ראשון, 10 באפריל 2022, 14:15, אודיטוריום מוזיאון הכט

חמישיית תל-אביב

רואי אמוץ, חליל; ניר גבריאלי, אבוב; דני ארדמן, קלרינט; נדב כהן, בסון; איתמר לשם, קרן יער

יצירות מאת זמלינסקי, דבוז'אק קלאוויין, זורמן

הכניסה חופשית

לקבלת הזמנות לכל אירועי בית הספר לאמנויות – קונצרטים, תערוכות, הצגות, כנסים, ימי-עיון ועוד –

כתבו בבקשה ל- [gmichal@univ.haifa.ac.il](mailto:gmicchal@univ.haifa.ac.il) והצטרפו לרשימת התפוצה.

בית הספר לאמנויות, אוניברסיטת חיפה

